

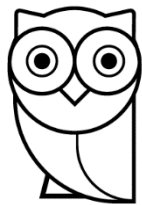
Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Vanløse (Krig)

Kildemateriale: Erindring nr. 642 – Lisa Berdal, 1995

Uddrag af Lisa Berdals pensionisterindring fra 1995. Her fortæller hun bl.a. hvordan besættelsen påvirkede den ellers trygge hverdag i Vanløse.

Find den samlede erindring her: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/18-21422>

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Krigen forandrede alting. Bilen blev blokket op. Vi havde ingen brændsel. Nu må jeg forklare, at villaen var udstyret med centralfyr, men i stedet for radiatorer, var der varmluftkanaler. Da kullene og koksene slap op, og vi forsøgte at varme med tørv, var det ikke varme, der kom fra disse kanaler, men røg. Vi havde lukket af til resten af huset med en filtdør fra herreværelset, hvor vi var samlet og hostede, til man var nødt til at åbne vinduet. Så fandt mor på noget smart. Vi lagde aviser i blød i baljer, og jeg købte savsmuld fra et tømmerværksted. Det blev æltet sammen, og en af min brors venner havde konstrueret en maskine, som trykkede det sammen i briketter, som vi lagde ud på græsplænen til tørre. Jeg husker de endeløse dage, når jeg kom hjem fra skole, og min mor sad i kælderen og rev aviser i stykker, og det var så ens job at overtage det, blande og presse briketter.

(7)

Krigen betød genbrugstid. Te f.eks. blev brugt flere gange, tørret i solen og brugt, til det ikke gav mere farve. I min dagbog fra 43 skrev jeg: "Hvis der blir krig igen i min tid, så husk at hamstre toiletpapir, sæbe og cykeldæk". Som toiletpapir brugte vi aviser og gamle telefonbøger, men tryksværten smittede af, så hvis man ikke vaskede sig grundigt, blev ens undertøj ødelagt. Og vaske sig var luksus, sæben var elendig. Den kunne ikke skumme og lugtede heller ikke godt. Med hensyn til cykeldæk, brugte vi til at begynde med dækslapper. Da de slap op bandt vi sejlgarn rundt hjulene. Det belv desværre hurtigt tyndslidt (sejlgarnet var lavet af papir), og i slutten af krigen kørte jeg på korkpropper, som var sat ind i fælgene. Det gav en meget ujævn cykling og var vældigt tungt at træde. En af min brors venner havde trædæk, som sad med fjedre til fælgene, men der skulle stærke ben til, og så larmede det frygteligt.

(7)

Da min søster ventede barn, blev min mormors fine hækledede sengetæpper af bomuldsgarn trævlet op og brugt til babybukser. Jeg fik syet en vældig flot cottoncoat, lavet af 2 lagner. Min vinterfrakke var en fantasifuld sammensætning af et bærestykke af grønt filt fra et gammelt våbenskjold og nederdel og ærmer lavet af en skotskternet plaid fra bilen.

Far, min bror og jeg lavede beskyttelsesrum nede i kælderen. Gangen mellem rummene fyldte vi med liggestole, tæpper, primus, dåsemad o.l. Jeg tror vi under luftalarmerne var der nede 2 gange. Ellers samledes vi alle i mors og fars dobbeltseng, men far stod ude på altanen med et tæppe over skuldrene for at holde øje med, om der var fare på færde.

(7)

Under krigen var der noget, som hed alsang og algang. Folk i alle aldre samledes i Fælledparken og lignende steder og sang danske sange eller travede af sted bl.a. ud af Ålekistevej. Og så sad vi på bænken og kiggede på dem. Vi havde fået vandret nok som spejdere. Men vi havde et sammenhold og kammeratskab. Skulle nogen holde fest, var man altid nødt til at overnatte på grund af udgangsforbudet, som var fra kl. 20. Eller vi tog direkte fra skole til koncerter eller i teateret, så vi kunne nå at være

hjemme inden kl. 20. I biografen gik vi næsten aldrig. Der var kun danske og tyske film. De tyske film gik man ikke til, og før forevisningen af de danske, var der altid tysk Ugerevy med propaganda. Så der sad vi ude i hallen, og når de tyske programmer var forbi, blev der ringet på en klokke, og så vrimlede vi ind til den danske film. Vi elskede at komme i et værtshus "Munchen". Der spillede Leo Mathiesen, og vi dansede til alle hans dejlige numre. Alle hans tekster var på engelsk. Men så blev den restaurant schalburgteret sammen med Tivolis koncertsal og Forum.

(7-8)

Skolen gik det også galt med. Tyskerne tog den til tyske flygtninge. Så vi cyklede rundt på Frederiksberg. De forskellige lærere sad i villaer og lejligheder, og vi cyklede fra geometri på Platanvej til fysik på Hollændervej. Men det fungerede. Men jeg må indrømme, at mange forældre mistede tålmodigheden. Til sidst var vi kun 8 i klassen.

(8)

Igennem Det danske Spejderkorps kom min bror og jeg ind i frihedsbevægelsen. Min bror blev aktiv sabotør. Jeg husker første gang, han var med til en sabotage på togskinner, havde han af spænding og rædsel kommet til at gøre i bukserne. Mine forældre måtte endelig intet vide om hans foretagende, så han vækkede mig midt om natten ved at smide grus på mit vindue, og nede i kælderen måtte vi vaske sporene af hans dåd væk. Jeg kom med i et team, hvor jeg dublikerede illegale blade. Fra kl. 23 om aftenen til 5 om morgenen stod jeg og svingede et håndtag på en dublikator og følte mig vældigt betydningsfuld. Det førte dog lidt mere med sig, men dette blot for at begrunde, hvorfor jeg var så heldig i begyndelsen af 1946 at komme til Oslo med en gammel Lillebæltsfærge. Vi var nu et batteri, som var inviteret på 3 ugers skiferie af ligesindede nordmænd. Der traf jeg min mand, kærlighed ved 1. blik, og tung var afrejsen fra Oslo.

I august 1946 var jeg igen i Norge og vi forlovede os. I 1947 blev vi gift, hvad vi stadig er. Men på grund af den horrible boligsituation, flyttede vi i 1950 til Danmark, hvor vi købte et rækkehus i Vanløse. Og i hurtig rækkefølge fik vi 3 børn. Så godt begyndt i Vanløse, så er vi stadig i dejlige Vanløse.

(8)